

Gedragsonderzoek doen

In ARTIS wordt regelmatig onderzoek naar diergedrag gedaan. Met gedragsonderzoek kunnen we meer te weten komen over het gedrag van dieren, maar ook hoe het met ze gaat (hun welzijn). In de wetenschap heet dit vakgebied 'ethologie'. Alle mogelijke gedragingen van een dier worden in een tabel gezet, dat noem je een 'ethogram'.

Gedragsonderzoek in het wild is vaak lastig omdat dieren meestal niet op één plek blijven. In het ARTIS-Park kunnen de dieren goed worden geobserveerd, ideaal voor gedragsonderzoek dus. Maar gedragsonderzoek kun je ook thuis goed doen. Je kunt bijvoorbeeld je huisdier observeren. Heb je geen huisdier? Vraag het dan eens aan de burens, of ga in je tuin, op het balkon of in het park op zoek naar dieren.

Lees de instructie voor gedragsonderzoek hieronder en voer daarna zelf een gedragsonderzoek uit. Je kunt alle stappen voor het onderzoek invullen in het schema op de volgende pagina op de volgen.

Stappenplan

Stap 1: Onderzoeksvraag

Als je onderzoek doet naar het gedrag van een dier, kies je eerst een dier en een onderzoeksvraag.

Stap 2: Ethogram

Je bestudeert het dier 10 minuten lang. Je kijkt welke handelingen het vaakst voorkomen. Noteer de handelingen in een tabel (ethogram) en bedenk een afkorting. Zorg dat de handelingen niet overlappen (bijvoorbeeld 'eten' en 'kauwen').

Stap 3: Protocol

Nu observeer je welke handelingen het dier in vijf minuten uitvoert. Elke vijf seconden noteer je de afkorting van de handeling die je ziet.

Stap 4: Conclusie

Noteer je conclusie

Voorbeeld

Dier: Nijlgans

Onderzoeksvraag: 'Kan een Nijlgans meerdere dingen tegelijkertijd doen?'

Handeling	Afkorting	Beschrijving
Zwemmen	ZW	Vooruit bewegen in het water
Eten	ET	Voer in de bek nemen
Poepen	PO	Mest laten vallen

Handeling	1 ^e minuut	2 ^e minuut	3 ^e minuut
0-5 sec	ZW	ET	PO
6-10 sec	ZW, ET	ET	ET
11-15 sec	ZW, ET	ET	ET
16-20 sec	ZW, ET	PO	ET

Conclusie: 'Een Nijlgans kan tegelijkertijd zwemmen en eten, dus hij kan twee dingen tegelijkertijd doen.'

Jouw gedragsonderzoek

(ongeveer 30 minuten)

Dier en onderzoeksvraag

Naam dier .....

Geslacht: m/v/onbekend

Onderzoeksvraag .....

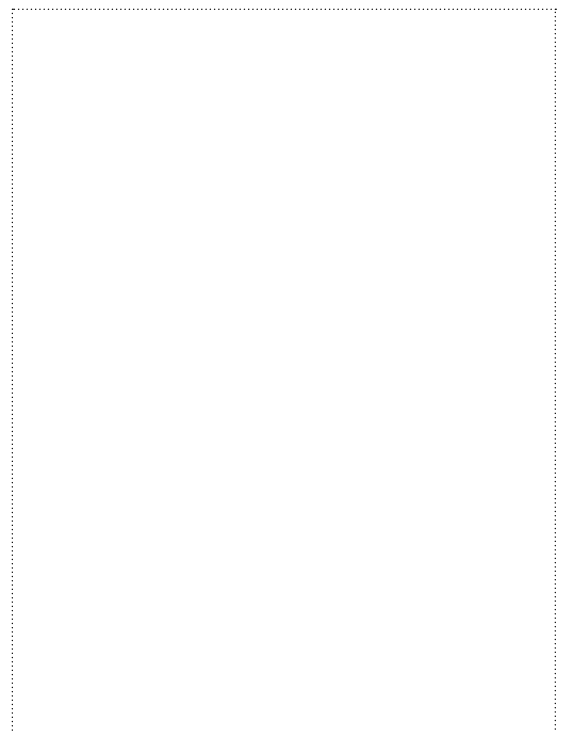
Ethogram

Handeling	Afkorting	Beschrijving

Protocol

Handeling	1 ^e minuut	2 ^e minuut	3 ^e minuut	4 ^e minuut	5 ^e minuut
0-5 seconden					
6-10 seconden					
11-15 seconden					
16-20 seconden					
21-25 seconden					
26-30 seconden					
31-35 seconden					
36-40 seconden					
41-45 seconden					
46-50 seconden					
51-55 seconden					
56-60 seconden					

Schematische tekening dier

Conclusie

Wat voor gedrag heb je gezien? .....

Wat leert je dat over dit dier? .....